

ZÁPIS

z obhajoby dizertační práce Mgr. Václav Tollara
„**Pojmové myšlení u Ladislava Hejdánka v kontextu Husserlovy fenomenologie**“

konané dne 25. září 2014, ÚFaR FF UK, místnost 225 V, od 14:00 do 18:15

Přítomni:

- Mgr. Václav Tollar
- Komise: prof. Pavel Kouba, prof. Lenka Karfíková, dr. theol., Mgr. Jan Palkoska, Ph.D., Mgr. Petr. Urban, Ph.D., Mgr. Václav Němec, Ph.D.
- PhDr. Ing. Jiří Chotaš, Ph.D. (přisedící, školitel)
- Katka Volná (zapisovatelka)
- Veřejnost (2 ks)

Předseda komise P. Kouba zahájil obhajobu a představil přítomným kandidáta.

Školitel J. Chotaš popsal průběh studia V. Tollara, jeho předloženou práci a další podoby zájmu o filosofii Ladislava Hejdánka (zřízení Archivu Ladislava Hejdánka, podíl na digitalizaci jeho myšlenkových deníků, editorská činnost, která vyústila do publikace knihy HEJDÁNEK, Ladislav: Co je dnes zapotřebí).

14:07-14:15

V. Tollar na pokyn předsedy komise představil jádro své práce, vymezil se však předem proti tzv. „hejdánkování“, tedy planému přebírání jeho terminologie a slovníku. Při rekapitulaci struktury práce vyzdvihl, že chtěl vztáhnout Hejdánka k mainstreamovému filozofovi, tedy Husserlovi; neprováděl a neměl záměr provádět pojmové myšlení u Husserla. Shrnul zejména závěrečné kapitoly, v nichž se věnuje interpretaci Hejdánkových textů.

14:15-14:33

Oponent P. Urban při představení posudku položil otázku k výseku Husserla, jemuž se autor věnuje. Pokud jde o metodu autora, vnímá oponent napětí mezi dvěma liniemi výkladu, historickou a systematickou; to je šťastně tam, kde autor nezkouší rekonstruovat Hejdánkovu pozici. Podle oponenta jde o text po formální stránce zdařilý, logicky

strukturovaný, který se dobře čte. Výhradu formuloval k práci s literaturou v prvních dvou kapitolách, soustředěných na Husserla.

P. Urban dále konstatoval, že autorovi se podařilo vytyčit Hejdánkovu tezi pojmového myšlení a jako filozof, který se měl příležitost seznámit s Hejdánkem, se díky ní poučil. Hlavní tezi pokládá za dobře zdůvodněnou. Kandidát podle něj také dobře upozorňuje na problematičnost Blechova výkladu – v tom musí upozornit na nesrovnalost vzhledem k druhému oponentskému posudku. K debatě by ze svých výhrad dal zejména to, že vůbec není definováno, jak autor a filozofové jím zkoumaní vymezují pojem myšlení.

Ocenil kvalitně napsaný závěr práce, to nebývá časté. Zároveň připojený oddíl s aplikací nevnímá jako rozumný počín, působí uměle připojený a nadbytečný. Předtím kandidát toto „hejdánkování“ nedělal, v této části ale ano. Doporučoval by ovšem práci k obhajobě.

14:33-14:54

Oponent V. Němec záměr práce označil jako dobrý, proto ho zajímala; četl ji s očekáváními, která postupně byla zklamávána. Srovnat to s Husserlem není podle něj pomýlené, ale to pole je značně neprobádané. Čtení Hejdánka skrze Husserla je legitimní a může ledacos objasnit. Ocenil by především, že kandidát pracuje s tzv. myšlenkovými deníky... Ale hlavní výhrada je dle oponenta ta, v níž se shodne s druhým oponentem: špatná práce s husserlovskými prameny v první části práce. Dále shrnul argumenty ze svého posudku. Doporučoval by kandidátovi použít i metodu setkání i odstupu, nebrat Hejdánka tolik jako mistra. Závislost první části pouze na dílčích zdrojích je pro něj problematická.

14:54-15:29

Kandidát V. Tollar odpovídal na posudky oponentů. K prvním třiceti stránkám, soustředěným na Husserla, poukázal na odkazy v poznámkách pod čarou, které prokazují práci s primárními zdroji i se zahraniční literaturou – u první kapitoly práce. Druhá kapitola je sice jednoznačně založena především na Urbanově dizertaci, jakkoliv tam jsou i jiné zdroje; ale soustředění na Urbanovu dizertaci zde dle kandidáta nastalo logicky, z důvodu, že se v ní P. Urban věnuje noematickému významu do velké hloubky a že pracuje s Husserlem rukopisným... tedy že podobně jako on, Tollar, hledá některé souvislosti v myšlenkových denících, a tím je pro něj toto srovnání důležité a Urbanova dizertační práce v tomto byla nejlepším zdrojem.

P. Urban zareagoval, že by Tollarovu obhajobu bral jako přesvědčivou, ale kandidát měl dle jeho názoru předem více ujasnit koncepci práce.

Kandidát V. Tollar přijal jako chybu špatnou citaci, zmíněnou Urbanem. K omezení, resp. nezohlednění pozdějších genetických analýz Husserla kandidát V. Tollar souhlasil, že by bylo

dobré dát do souvislosti Hejdánka a pozdního Husserla. Souhlasil také, že „myšlení“ u Husserla netematizoval.

15:40-16:19

P. Urban konstatoval, že dostal vyjádření k zásadním připomínkám, které měl.

Kandidát V. Tollar přešel k výtkám a dotazům z vystoupení oponenta V. Němce. Soustředil se mj. na výklad nepřímých intencí.

L. Karfíková se otázala, jak si toto vysvětluje. V. Tollar konstatoval, že Hejdánek mohl být tímto ve své době fascinován; v době, kdy potřeboval modelovat pojmové vztahy. Domnívá se ale, že následně šel jeho vývoj jinam... Pod vlivem četby myšlenkových deníků Hejdánka neshledává v tomto takovou jednoduchost, jakou by tam spatřoval V. Němec. Jde mu o případné ztotožnění nepřímé a nepředmětné intence, přičemž jde v tomto dílčím výseku opravdu o terminologickou debatu. Pro výklad v dizertaci je důležité, že jde o „nepřímou intenci“; proto tu výtku v tomto místě také vnímá jako dílčí... Poradit si s tím bude muset každý, kdo se pustí do Hejdánkova nepředmětného pojmového myšlení; on zůstává na půdě předmětného pojmového myšlení.

K ostatním připomínkám V. Němce se V. Tollar pro nedostatek času (na který poukazoval předseda komise) vyjádřil všeobecně a spíše smířlivě. P. Urban ovšem konstatoval, že nyní kandidát v podstatě zeslabuje své výroky z disertace.

V. Tollar proto pokračoval ve vypořádávání připomínek V. Němce s tím, že by je zeslaboval nerad, neboť věcně je dokáže zpochybnit; soustředil se na výklad identity v Hejdánkovi, která je myšlena jako striktní – a která je podle něj dezinterpretována právě V. Němcem. Připojil též, že má připravené podklady pro rozbití jeho argumentace z posudků, které již patrně z časových důvodů nebude možné předložit postupně.

16:19-16:55

P. Kouba navrhnul směřovat k závěru a požádal V. Němce, aby se vyjádřil k vyjádření V. Tollara, že není již čas rozebírat postupně všechny výhrady V. Němce ze strany V. Tollara. V. Němec problematizoval Tollarovo uchopení reflexe; Tollar oponoval citací z Úvodu do filosofování a vztáhl vše opět k Husserlovi. V. Němec nicméně konstatoval, že toto vysvětlení ho neuspokojuje, a že se dokonce jeho pochybnosti prohlubují. Následovala diskusní výměna mezi oběma Václavy o reflexi a o podobě aktu reflexe, ve které se spolu neshodli na ne/předmětnosti obsahu. V. Tollar upozornil, že v dané pasáži, opřené o Husserla, mu nejde o problematiku subjektu; na rozdíl od šesté kapitoly, kde se na to již soustředí. V. Němec varoval před redukcí reflexe a diskuse mezi oběma Václavy pokračovala...

L. Karfíková (v 17:12) položila otázku, k čemu se V. Tollar v práci dopracoval, jak to osobně chápe. V. Tollar konstatoval, že v práci spíše rekonstruoval a že tato otázka míří nad rámec práce; i proto, že je v jistém smyslu v daném tématu „prvovezec“. Dal to i do souvislosti v posunech hodnocení Husserla, k němuž různými dalšími filosofy došlo – i proto nemá ambici to takto zhodnotit. Jako inspirativní vnímá polemiku s Husserlem: nikoliv jen noematický význam, ale celé pojmové pletivo je klíčové pro přímé konstituování „předmětu přímo“. V tom má cenu domýšlet Husserla tímto směrem; a jde to v jistém smyslu i za Hejdánka, který tyto věci takto netematizuje.

P. Urban vstoupil s tezí, že Husserl dospívá k jemnějším a zajímavějším modelům řešení, než ty, které kritizuje Hejdánek... A v tom, co Tollar říká, podle něj neobjasňuje, v čem spočívá tato atraktivita Hejdánka... ano, je to nad rámec práce, ale je to otázka na kandidáta.

L. Karfíková se vrátila k otázce, zda pojem je součástí aktu; V. Tollar reagoval, že ano. V. Němec vznesl otázku „identity pojmů“ a toho, zda se vztahují k témuž předmětu či k rozdílným předmětům. Podle V. Němce jde o bod, kde se Tollarova pozice hroutí – ale V. Tollar oponoval, že se nehovořilo o „identitě pojmů“. P. Kouba vstoupil do diskuse s uzavírajícím komentářem k pozicím V. Tollara a V. Němce. J. Palkoska připojil své chápání identity pojmů, které pro něj vysvětluje rozpor mezi nimi.

P. Kouba následně poděkoval všem zúčastněným a vykázal kandidáta, zapisovatelku i veřejnost (a později i přisedícího) z místnosti za účelem porady komise o hodnocení kandidáta.

16:55-17:40

Vyhlášení výsledku tajného hlasování:

18:07 – počet členů komise: 5 – přítomno členů komise: 5 – kladných hlasů: 5

Komise navrhla udělit titul doktor (Ph.D.)

Následovaly všeobecné gratulace a mnohostranná úleva.

Zapsala: Katka Volná, 25. 9. 2014

Podpis předsedy komise:

